

การเลี้ยงดูบุตรให้เจริญเติบโตเป็นบุคคลที่เก่ง ดี และมีสุข เป็นหน้าที่ของผู้ปกครอง โดยเฉพาะมารดา มักเป็นผู้ที่ใกล้ชิดบุตรมาก จึงมีหน้าที่ในการดูแลด้านกายและจิตของบุตร โดยเฉพาะในวัยเด็กเล็ก การบริโภคของบุตรเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากเป็นอันดับต้นๆ งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมการดูแลของมารดาในด้านการบริโภคอาหารแก่บุตรก่อนวัยเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาว่า มารดาที่มีจิตลักษณะและอยู่ในสถานการณ์ต่างกัน จะมีพฤติกรรมการดูแลการบริโภคอาหารแก่บุตรก่อนวัยเรียนแตกต่างกันหรือไม่ และปรากฏในมารดาประเภทใด 2) เพื่อแสวงหาตัวทำนายและปริมาณการทำนายพฤติกรรมการดูแลการบริโภคอาหารแก่บุตรก่อนวัยเรียน และ 3) เพื่อบ่งชี้มารดากลุ่มเสี่ยงและปัจจัยปกป้อง

กรอบแนวคิดในการวิจัยนี้มีพื้นฐานมาจากรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม และทฤษฎีที่สำคัญทางจิตวิทยาทั้งในประเทศ เช่น ทฤษฎีต้นไม้อัจริยธรรม และต่างประเทศ เช่น ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่ออำนาจในตน หลักการสนับสนุนทางสังคม เป็นต้น โดยทำการศึกษามารดาของเด็กก่อนวัยเรียนที่อยู่ในครอบครัวปกติ จำนวน 500 คน มีอายุระหว่าง 18 – 55 ปี มีอายุเฉลี่ย 30.70 ปี มีการศึกษาเฉลี่ย 9.19 ปี ส่วนใหญ่ทำงาน ที่มีบุตรอายุ 48 เดือน

ตัวแปรในงานวิจัยนี้ประกอบด้วย 4 กลุ่มหลักได้แก่ 1) กลุ่มพฤติกรรมการดูแลการบริโภคอาหารแก่บุตร แบ่งเป็น 2 ตัวแปร ได้แก่ พฤติกรรมจัดการด้านการบริโภค และการปรับพฤติกรรมเด็กด้านการบริโภค 2) กลุ่มจิตลักษณะเดิม จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน สุขภาพจิตดี ทักษะที่ดีต่อบุตร ความรู้เกี่ยวกับการจัดการด้านการบริโภค และความรู้เกี่ยวกับการปรับพฤติกรรมการบริโภค 3) สถานการณ์ 3 ตัวแปร ได้แก่ ความสัมพันธ์ดีกับคู่สมรส การสนับสนุนจากครอบครัว และ ความใกล้ชิดบุตร และ 4) จิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 ตัวแปร ได้แก่ ทักษะที่ดีต่อพฤติกรรมดูแลบุตร และ ความเชื่ออำนาจภายในตนในการดูแลบุตร

รวมทั้ง กลุ่มตัวแปรชีวสังคมภูมิหลังของมารดา แบบวัดตัวแปร โดยส่วนใหญ่เป็นแบบวัดชนิดมาตร
ประเมินรวมค่า ซึ่งได้ทำการหาคุณภาพรายข้อและหาคุณภาพของแบบวัด และการวิเคราะห์
องค์ประกอบแบบวัดเชิงยืนยัน ค่าความเชื่อมั่นในเชิงของค่าสัมประสิทธิ์มีค่าระหว่าง 0.67 ถึง 0.93

จากพื้นฐานของรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม ในงานวิจัยนี้มี สมมติฐาน 5 ข้อ แต่ละข้อ
ถูกทำการวิเคราะห์ในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยอีก 20 กลุ่ม โดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล 3 ประเภท
ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง 2) การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ และ 3)
การวิเคราะห์อิทธิพลเชิงเส้น

ผลการวิจัยที่สำคัญ มี 7 ประการ ได้แก่ ประการแรก มารดาที่มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรม
การดูแลบุตรมาก มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการด้านการบริโภคมาก และได้รับการสนับสนุนจากคน
รอบข้างมาก เป็นผู้ที่ 1) มีพฤติกรรมจัดการด้านการบริโภคมากกว่า และ 2) มีการปรับพฤติกรรม
เด็กด้านการบริโภคอาหารมากกว่า มารดาประเภทตรงข้าม ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และ 9 กลุ่ม
ย่อย

ประการที่สอง มารดาที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก มีสุขภาพจิตดีมาก และมีความ
ใกล้ชิดบุตรมาก เป็นผู้ที่ 1) มีความเชื่ออำนาจภายในตนในการดูแลบุตรมากกว่า และ 2) มี
พฤติกรรมปรับพฤติกรรมเด็กด้านการบริโภคมากกว่า มารดาที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน
น้อย มีสุขภาพจิตดีน้อย และมีความใกล้ชิดบุตรน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏเฉพาะในกลุ่มมารดาอายุ
น้อย และกลุ่มมารดาที่มีครอบครัวรายได้ต่ำ

ประการที่สาม มารดาที่มีความสัมพันธ์ดีกับคู่สมรสมาก มีทัศนคติที่ดีต่อบุตรมาก และ
มีความเชื่ออำนาจภายในตนในการดูแลบุตรมาก เป็นมารดาที่มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมดูแลบุตร
มากกว่า มารดาที่มีความสัมพันธ์ดีกับคู่สมรสน้อย มีทัศนคติที่ดีต่อบุตรน้อย และมีความเชื่ออำนาจ
ภายในตนในการดูแลบุตรน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และ 7 กลุ่มย่อย

ประการที่สี่ ตัวทำนายด้านจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ รวม 8 ตัวแปร สามารถทำนาย
จิตลักษณะตามสถานการณ์แต่ละด้านได้ดังนี้ 1) ทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมดูแลบุตร ในกลุ่มรวม
ได้ 58.0% และทำนายได้สูงสุดในกลุ่มมารดาที่มีบุตรหนึ่งคน ได้ 65.4% มีตัวทำนายที่สำคัญ
เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ทัศนคติที่ดีต่อบุตร ความรู้เกี่ยวกับ
การปรับพฤติกรรมเด็กด้านการบริโภค ความรู้เกี่ยวกับการจัดการด้านการบริโภค สุขภาพจิตดี
ความสัมพันธ์ดีกับคู่สมรส และความใกล้ชิดบุตร และ 2) ความเชื่ออำนาจภายในตนในการดูแลบุตร
ในกลุ่มรวมได้ 35.3% และทำนายได้สูงสุดในกลุ่มมารดาที่มีบุตรหนึ่งคน ทำนายได้ 43.5% มีตัว
ทำนายที่สำคัญเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ทัศนคติที่ดีต่อบุตร ความรู้เกี่ยวกับการปรับ
พฤติกรรมเด็กด้านการบริโภค การสนับสนุนจากคนรอบข้าง และ สุขภาพจิตดี

ประการที่ห้า ตัวทำนายนายจิตลักษณะเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์รวม 10 ตัว สามารถทำนายพฤติกรรมมารดาแต่ละด้านได้ดังนี้ 1) พฤติกรรมจัดการด้านการบริโภคในกลุ่มรวมได้ 50.7% และทำนายได้สูงสุดในกลุ่มมารดาทำงานประจำ ทำนายได้ 57.6 % มีตัวทำนายที่สำคัญเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ทักษะคิดที่ดีต่อพฤติกรรมการดูแลบุตร ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ความสัมพันธ์ดีกับคู่สมรส และความเชื่ออำนาจภายในตนในการดูแลบุตร และ 2) การปรับพฤติกรรมเด็กด้านการบริโภค ในกลุ่มรวม ได้ 50.4 % และทำนายได้สูงสุดในกลุ่มมารดาการศึกษามาก โดยทำนายได้ 57.7 % มีตัวทำนายที่สำคัญเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ทักษะคิดที่ดีต่อพฤติกรรมการดูแลบุตร ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ความสัมพันธ์ดีกับคู่สมรส ทักษะคิดที่ดีต่อบุตร และความรู้เกี่ยวกับการจัดการด้านการบริโภค

ประการที่หก ผลจากการวิเคราะห์หัตถิทธิพลเชิงเส้น ปรากฏว่า ตัวแปรเชิงเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมจัดการด้านการบริโภค มี 5 ตัวแปร ได้แก่ 1) การปรับพฤติกรรมเด็กด้านการบริโภค (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .28) 2) ความสัมพันธ์ดีกับคู่สมรส (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .24) 3) ทักษะคิดที่ดีต่อพฤติกรรมการดูแลบุตร (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .22) 4) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .13) และ 5) ความเชื่ออำนาจภายในตนในการดูแลบุตร (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .11) ตัวแปรเชิงเหตุในโมเดลสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนพฤติกรรมจัดการด้านการบริโภค ได้ 52.0 % และ การปรับพฤติกรรมเด็กด้านการบริโภค ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากตัวแปรเชิงเหตุ 4 ตัวแปร เรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ 1) ทักษะคิดที่ดีต่อพฤติกรรมการดูแลบุตร (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .34) 2) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .27) 3) ความสัมพันธ์ดีกับคู่สมรส (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .12) และ 4) ความเชื่ออำนาจภายในตนในการดูแลบุตร (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .10) ตัวแปรเชิงเหตุในโมเดลสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการปรับพฤติกรรมเด็กด้านการบริโภคได้ 49.0%

ประการที่เจ็ด มารดาที่เป็นกลุ่มเสี่ยงเร่งด่วนที่ควรพัฒนา คือ มารดาที่มีพฤติกรรม 2 ด้านดังกล่าวนี้ ได้แก่ กลุ่มมารดาที่มีครอบครัวรายได้ต่ำ กลุ่มมารดาอายุน้อย กลุ่มมารดาที่มีสามีอายุน้อย และกลุ่มมารดาทำงานไม่ประจำ

ข้อเสนอแนะการปฏิบัติในงานวิจัยนี้ คือ มารดากลุ่มเสี่ยงข้างต้น ควรได้รับการพัฒนาปัจจัยปกป้องที่สำคัญ ให้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ความสัมพันธ์ที่ดีกับคู่สมรส ทักษะคิดที่ดีต่อบุตร และความรู้เกี่ยวกับการปรับพฤติกรรมเด็กด้านการบริโภค

สำหรับข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป คือ 1) ผลการวิจัยในเรื่องได้พบตัวทำนายที่สำคัญและปรากฏเปอร์เซ็นต์การทำนายที่สูงน่าพอใจ ดังนั้น การวิจัยต่อไป ควรพัฒนาชุดฝึกอบรมจิต

212569

ลักษณะและสถานการณ์ที่พบในการวิจัยนี้ แล้วทำการวิจัยเชิงทดลองประเมินชุดฝึกอบรมนั้น 2) ตัวแปรเชิงเหตุที่สำคัญ ที่อาจเพิ่มเติมเข้าไปในงานวิจัยต่อไป เช่น ตัวแปรที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม หรือ ความเชื่อเกี่ยวกับการบริโภค ซึ่งน่าจะมีความสัมพันธ์กับการดูแลบุตรด้านการบริโภค เป็นต้น และ 3) ควรทำการศึกษาในลักษณะเช่นเดียวกันนี้แต่อาจเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างเป็นบิดา หรือในกลุ่มที่หย่าร้าง เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัย และจะได้นำมาประมวลเพื่อวางนโยบายและแนวทางในการพัฒนาให้ครอบคลุมต่อไป

212569

Raising good and happy children is an utmost duty of caretakers. Mother is usually the one mostly responsible for both the physical as well as the psychological aspects of the child. In preschoolers, daily food intake should be supervised closely. This research study aims at investigating the important antecedents of the Thai mother's supervising behavior for daily eating of their children. There are 3 main research objectives. First, to examine the influences of psychological, as well as, situational factors of mothers on maternal behavior on child's daily eating. Secondly, to investigate the important and order of prediction of maternal behavior on child's daily eating. Thirdly, to pinpoint the at risk groups of mothers reporting less amount of maternal behavior on child's daily eating, and their protective factors.

This correlational comparative study is based on Interactionism model, and other important psychological theories both indigenous theories, such as Thai psychological theory of work and moral behavior, as well as, theories from abroad, such as, Theory of Reasoned Action, Rotter's locus of control, principal of social support. Samples in this study are 500 mothers of preschoolers in normal family, aged between 18 – 55 years old with the average age of 30.70. These mothers received 9.19 year of education in average. Their preschool children are 48 months old in average.

There are 4 groups of t variables. The first group was dependent variable involving maternal behavior on child's daily eating consists of 2 variables, namely, maternal management of child eating behavior, and maternal development of child eating behavior. The second group was psychological traits, consisting of 5 variables, they are, future orientation and self control, mental health, favorable attitudes toward child, knowledge on management of child eating, and

knowledge on development of child eating behavior. The third group was situational factors, consisting of 3 variables, namely, intimacy with husband, social support from significant others, and time spent with child. The final group was psychological states, consisting of 2 variables: favorable attitudes toward child care, and belief in internal locus of control concerning child care. Biosocial of mothers were also collected. Most of the measurements were summated rating scales. Items were tried out, and carefully selected with high statistical criteria. Test construction were examined by confirmatory factor analysis. The reliability of each questionnaire ranged from .67 to .93.

Based on Interactionism model, there were 5 hypotheses. Data were analyzed both in total sample, and in other 20 subgroups. The hypotheses were tested by 3 statistical approaches: 1) Three-way analysis of variance with pos hoc test of Scheffe'. 2) Multiple regression analysis in terms of Enter and Stepwise, and 3) Path analysis.

There are 7 important research findings as follows. First, mothers with higher amount of three variables together, namely, favorable attitudes toward child care, knowledge on management of child eating, and social support from significant others, were the ones reporting 1) more maternal management of child eating behavior, and 2) more maternal development of child eating behavior than their opposites. These results were found in total sample and other 9 subgroups.

Secondly, mothers with higher amount of three variables together, namely, future orientation and self control, mental health, and time spent with child, were the ones reporting 1) more belief in internal locus of control concerning child care, and 2) more maternal development of child eating behavior than their opposites. These results were found especially in young mothers, and mothers from low SES family.

Third, mothers with higher amount of three variables together, namely, intimacy, favorable attitudes toward child, and belief in internal locus of control concerning child care, were the ones reporting more favorable attitudes toward child care than their opposites. This result was found in total sample and other 9 subgroups.

Fourth, psychological traits together with situational factors with the total of 8 variables could predict 1) favorable attitudes toward child care with 58.0% in total sample, and with the highest predictive percentage of 65.4% in mothers have only one child. The important predictors

were future orientation and self control, favorable attitudes toward child, knowledge on development of child eating behavior, knowledge on management of child eating, mental health, intimacy with husband, and time spent with child. and 2) belief in internal locus of control concerning child care with 35.3% in total sample, and with the highest predictive percentage of 43.5% in mothers have only one child. The important predictors were favorable attitudes toward child, knowledge on development of child eating behavior, social support from significant others, and mental health.

Fifth, all psychological and situational factors with the total of 10 variables could predict 1) maternal management of child eating behavior with 50.7% in total sample, and with the highest predictive percentage of 57.6% in mothers having permanent job. The important predictors were favorable attitudes toward child care, future orientation and self control, intimacy with husband, and belief in internal locus of control concerning child care. and 2) maternal development of child eating behavior with 50.4% in total sample, and with the highest predictive percentage of 57.7% in high educated mothers. The important predictors were favorable attitudes toward child care, future orientation and self control, intimacy with husband, favorable attitudes toward child, and knowledge on management of child eating.

Sixth, according to results from Path analysis, the hypothesized model was not consistent with the empirical data. Therefore, it was modified into a new model which indicated 5 variables directly affected maternal management of child eating behavior. They were 1) maternal development of child eating behavior (path coefficient = .28), 2) intimacy with husband (path coefficient = .22), 3) favorable attitudes toward child care (path coefficient = .22), 4) future orientation and self control (path coefficient = .13), and 5) belief in internal locus of control concerning child care (path coefficient = .11). All casual variables altogether accounted for 52.0% of the variance of the maternal management of child eating behavior. Furthermore, there were 4 variables directly affected maternal development of child eating behavior. They were 1) favorable attitudes toward child care (path coefficient = .34), 2) future orientation and self control (path coefficient = .27), 3) intimacy with husband (path coefficient = .12), and 4) belief in internal locus of control concerning child care (path coefficient = .10). All casual variables altogether accounted for 49.0% of the variance of the maternal management of child eating behavior.

Finally, the results indicated that mothers from low SES family, young mothers, mothers with young husband, and mothers having nonpermanent job were the most at-risk group needed an urgent attention because they reported less maternal behavior on child's daily eating.

The findings from this study suggested the practical implications for the at-risk group that they should be heightened or improving the following psychological and situational factors, namely, future orientation and self control, intimacy with husband, favorable attitudes toward child, and knowledge on development of child eating behavior.

For future research, 1) training modules based on important predictors of maternal behavior on child's daily eating in terms of psychological and situational factors should be created, and tested to prove the effectiveness on improving maternal behavior on child's daily eating. 2) other possible antecedents that researchers may consider to include in the study on this topic are, such as, eating culture, eating values of mothers that may relate to maternal behavior on child's daily eating. and 3) other groups of parents that should be investigated that antecedents of their behavior on child's daily eating, such as, fathers, and singles parents.